

Izveštaj o dostupnosti službi podrške ženama sa invaliditetom koje su doživele nasilje

Izveštaj je sačinjen na osnovu podataka koji su prikupljeni putem upitnika/ček-liste o dostupnosti usluga ženama sa invaliditetom koje su popunili predstavnici institucija koje pružaju podršku ženama koje doživljavaju nasilje u oblasti zdravlja (domovi zdravlja i klinički centri), pravosuđa (sudovi i javna tužilaštva), socijalne zaštite (centri za socijalni rad, sigurne kuće, savetovališta za brak i porodicu) i bezbednosti (policijske uprave)

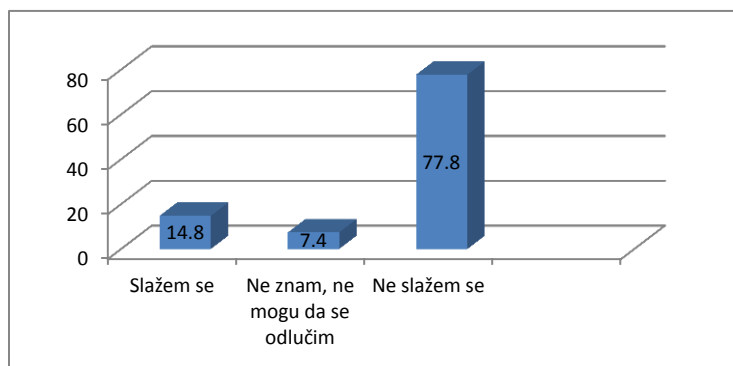
Upitnik/ček-lista je poslata imejlom u 66 institucija, i to u oblasti pravosuđa (24), zdravstva (22), socijalne zaštite (13) i bezbednosti (7) iz sedam opština: Novi Sad (14), Zrenjaninu (10), Sombor (9), Subotica (9), Sremska Mitrovica (8), Vršac (8) i Kikinda (8). Uz upitnik/ček-listu svaka institucija je dobila i poziv za saradnju uz kratak opis projekta, obrazloženje svrhe ispitivanja i načina popunjavanja upitnika/ček-liste. Svaka institucija je telefonski informisana o poslatom mejlu, i dva puta podsećana na obaveze institucije koje proističu iz Istambulske konvencije i Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom i značaj popunjavanja upitnika. Upitnici/ček-liste su prikupljeni u periodu od marta do aprila 2018. godine na bazi dobrovoljnog pristanka za učešće u istraživanju.

Upitnik/ček-listu popunilo je 27 predstavnika institucija (40,9%) od 66 kojima su upitnici poslani, i to u oblasti zdravstva (9 od 22 = 40,9%), socijalne zaštite (6 od 13 = 46,14%), pravosuđa (11 od 24 = 45,83%) i bezbednosti (1 od 7 = 14,28%). Najviše institucija koje su popunile upitnik/ček-listu je iz Zrenjanina (6 od 10 = 60%) i Novog Sada (9 od 16 = 56,25%), zatim slede Vršac (4 od 8 = 50%), Sremska Mitrovica (3 od 8 = 37,5%), Sombor (3 od 9 = 33,3%), Kikinda (2 od 8 = 25%), a iz Subotice nijedna institucija nije popunila upitnik/ček-listu.

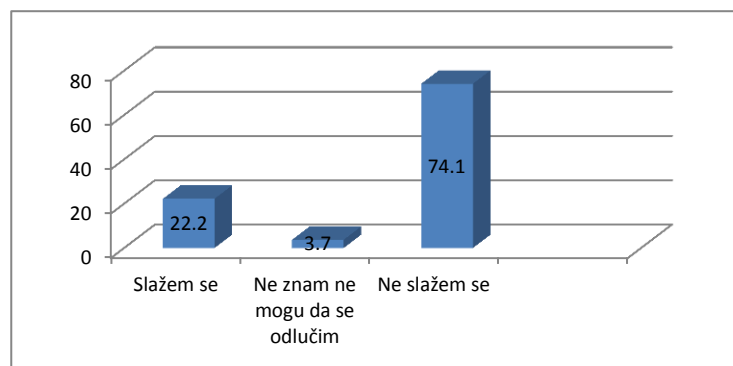
Ovakvi rezultati sugeriše da su institucije u većim gradovima (Novi Sad, Zrenjanin) spremnije da saraduju sa organizacijam civilnog društva na unapređenju dostupnosti usluga zaštite od nasilja u porodici za žene sa invaliditetom od onih u manjim opštinama, ali i da su u većoj meri

informisane o obavezama koje su institucijama propisane međunarodnim konvencijama koje je država usvojila.

Najveća prepreka ženama da pristupe servisima podrške je nedostatak informacija o tome šta je rodno zasnovano nasilje i znanja o tome gde da se obrate za pomoć. Stoga je jedan od prioriteta za servise podrške da osiguraju da njihov informativni materijal stiže do te određene grupe žena. Da bi se to postiglo neophodno je da institucije o svojim uslugama pružaju štampane ili onlajn informacija koje su jednostavno shvatljive, koristeći velika slova, ne previše informacija na jednoj strani, izbegavaju žargon ili strane reči i kreiraju pristupačne veb stranice.

1. Informativni materijal o našim uslugama je dostupan na Brajevom pismu, jednostavnom jeziku (informacije su jednako dostupne i lako razumljive svim korisnicama, kao i ženama sa intelektualnim invaliditetom).

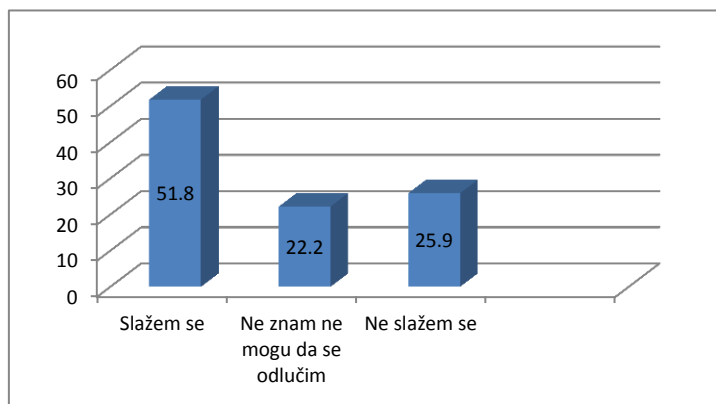

2. Imamo pristupačan veb-sajt (tehnički i dizajnerski uslovi su prilagođeni tako da slepe i slabovide žene mogu da koriste veb-sajt).

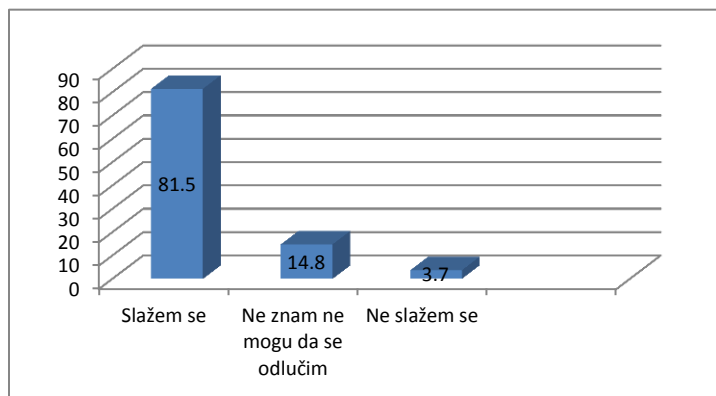
Ova prepreka je veoma izražena u institucijama koje su popunile upitnike/ček-liste. Samo 14,8% institucija (4 od 27, i to dve u oblasti zdravstva – u Novom Sadu i Vršcu i dve u oblasti socijalne zaštite - u Zrenjaninu i Sremskoj Mitrovici) ima materijal na Brajevom pismu ili jednostavnom jeziku, i samo 22,2% institucija (6 od 27, i to tri u oblasti zdravstva, dve u oblasti pravosuđa i jedna u oblasti socijalne zaštite) ima pristupačan veb-sajt.

Saradnja institucija zaštite od nasilja u porodici sa organizacijama koje rade sa ženama sa invaliditetom omogućuje da informacije o uslugama koje pružaju stignu do žena sa invaliditetom, ali i da zaposleni u institucijama koji pružaju servise podrške postanu bolje informisani o tome koje barijere je potrebno da uklone i, istovremeno, da se obaveštavaju o realnosti rodno zasnovanog nasilja ali i postojećim vaninstitucionalnim uslugama podrške koje su dostupne ženama sa invaliditetom.

Više od polovine (51,8%) institucija koje su učestvovala u istraživanju, informacije o svojim uslugama čine dostupnim u organizacijama/institucijama koje rade sa ženama sa invaliditetom, što omogućuje da žene sa invaliditetom posredno budu informisane o uslugama koje ove institucije pružaju, iako same nemaju pristupne informativne materijale o svojim uslugama.

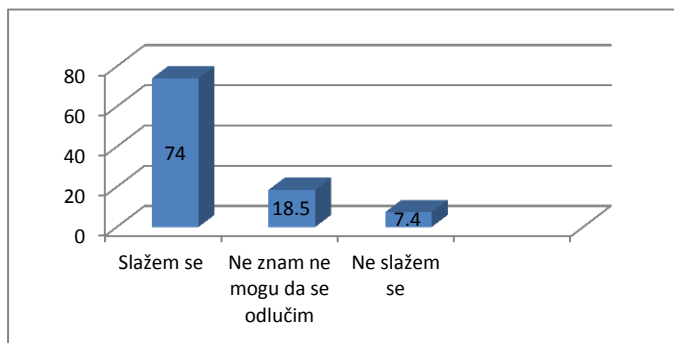
3. Naš informativni material je dostupan u institucijama/organizacijama koje rade sa ženama sa invaliditetom.

4. Sarađujemo sa organizacijama koje rade sa ženama sa invaliditetom.

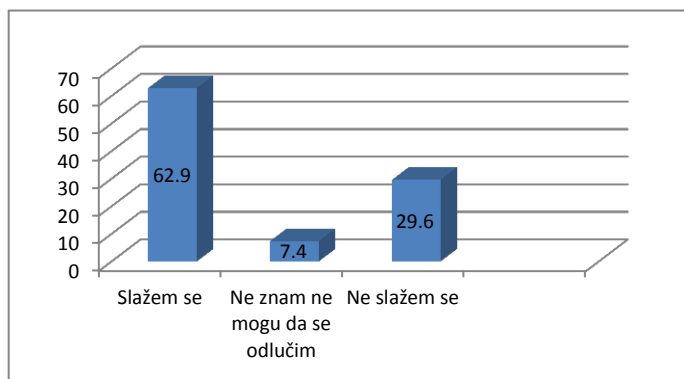
Većina (81,5%) institucija koje su učestvovala u istraživanju sarađuju sa organizacijama koje rade sa ženama sa invaliditetom što je dobra polazna osnova za unapređenje dostupnosti usluga za žene sa invaliditetom.

Visok procenat institucija (74%) smatra da su usluge koje pružaju ženama sa iskustvom porodičnog nasilja prilagođene ženama sa invaliditetom. Međutim, diskutujući sa predstavnicima institucija o tome na koji način su njihove usluge prilagođene ženama sa invaliditetom, ispostavilo se da su oni pre svega ovde podrazumevali činjenicu da svakoj ženi jednako pristupaju, neovisno da li ima invaliditet ili ne, što zapravo sugerise je opšti stav da su usluge same po sebi jednako dostupne svima i nije potrebno posebno ih prilagođavati.

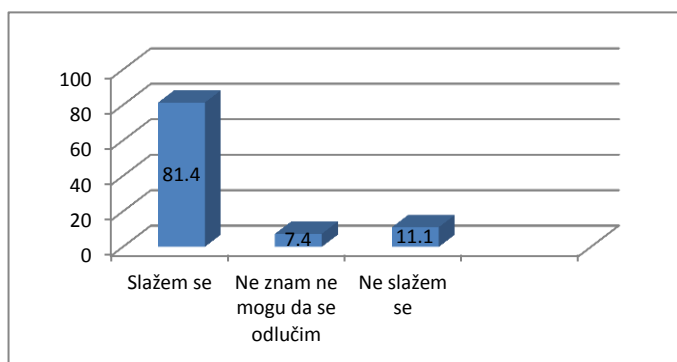
5. Usluge koje pružamo ženama sa iskustvom porodičnog nasilja su prilagođene ženama sa invaliditetom.

Značajan procenat institucija (62,9%) u evidenciji slučajeva porodičnog nasilja registruje invaliditet korisnice. Najčešće to ne čine institucije u oblasti pravosuđa (5 od 24), jedna u oblasti zdravlja i jedna u oblasti socijalne zaštite. Zanimljiv je podatak da neke institucije u istom sistemu to čine a druge ne, što znači da ne postoji protokol o postupanju po ovom pitanju.

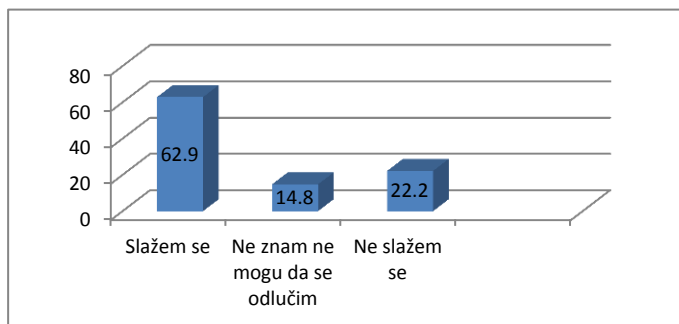

6. U evidenciji slučajeva porodičnog nasilja registrujemo invaliditet korisnice.

Fizička pristupačnost usluga i arhitektonska pristupačnost institucija su veoma važne za žene sa fizičkim invaliditetom i zavidno je visok procenat institucija koje su navele da su usluge fizički dostupne (81.4%) i da savetodavne usluge pružaju u arhitektonski pristupačnim prostorijama (62,9%). Prema dobijenim podacima samo su usluge koje pružaju dve institucije u oblasti pravosuđa i jedna u oblasti socijalne zaštite fizički nedostupne, i samo jedna institucija u oblasti zdravlja, tri u oblasti pravosuđa i dve u oblasti socijalne zaštite nisu arhitektonski pristupačne.

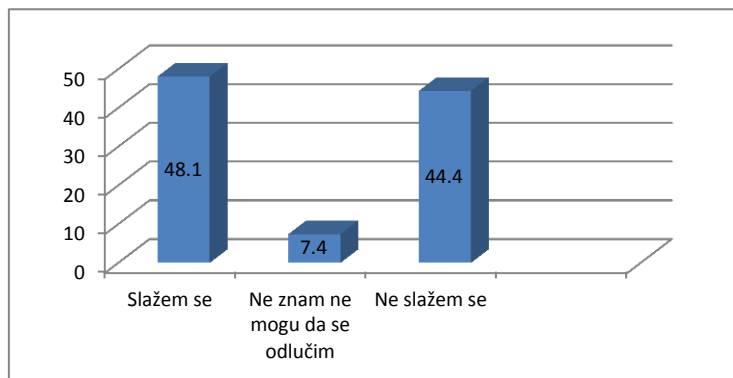
7. Naše usluge su fizički dostupne za žene sa teškoćama u kretanju.

8. Redovne savetodavne usluge pružamo u prostorijama koje su arhitektonski pristupačne.

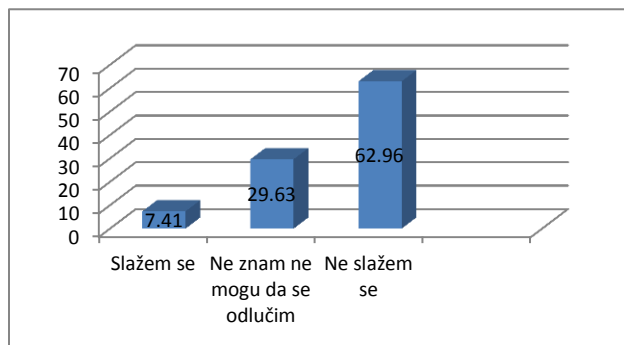
Ovakvi podaci potpuno odstupaju od onoga što smo dobili kao podatak od žena sa invaliditetom na terenu (najčešća prepreka koju pominju je upravo fizička/arhitektonska nepristupačnost usluga i institucija), ali i posetom institucija (institucije često imaju rampe, ali su one nefunkcionalne; imaju pristupačan ulaz u instituciju ali nemaju lift a usluga je na drugom spratu i slično, npr. senzornu pristupačnost – taktilne staze, hodnike kodirane bojama, signalne stepenice i slično što bi ženama sa oštećenim vidom pomoglo da pronađu put do usluge nismo zabeležili ni u jednoj instituciji).

Nešto manje od polovine institucija (48,1%) obezbeđuje prevoz za žene sa invaliditetom ili ima mobilne timove koji odlaze kod njih, što je veoma značajna podrška za žene sa invaliditetom.

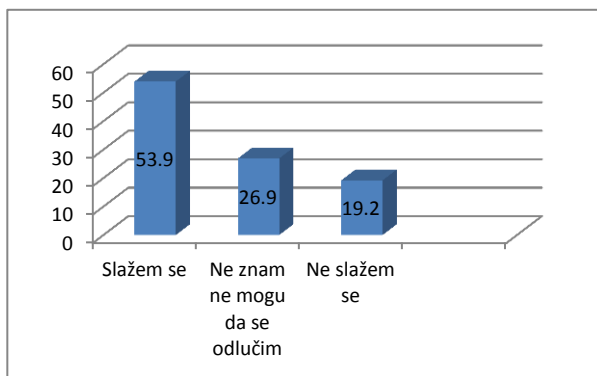

9. Kada je potrebno, obezbeđujemo prevoz za žene sa invaliditetom /imamo mobilne timove (koji odlaze kod njih).

Međutim kada je u pitanju podrška u komunikaciji sa ženama sa invaliditetom, samo dve institucije angažuje osoblje koje poznaje znakovni jezik, i to obe u Vršcu - jedna u oblasti zdravstva i jedna u oblasti pravosuđa.

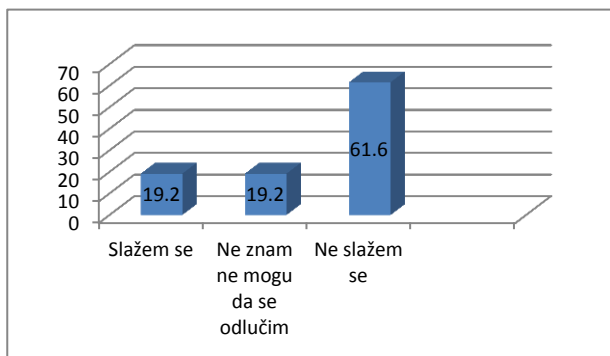

10. Zapošljavamo osoblje koje je obučeno da komunicira sa ženama sa invaliditetom (npr. osoblje koje poznaje znakovni jezik; pomaže kod poteškoća u učenju i sl).

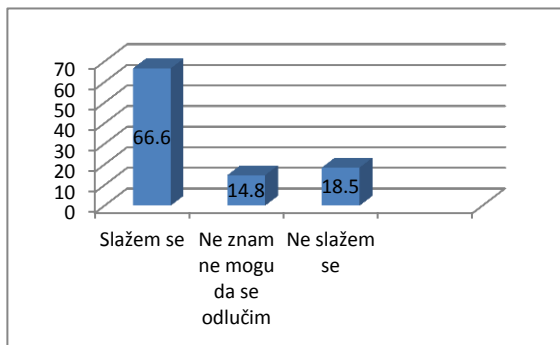
11. Zapošljavamo žene sa invaliditetom.

Više od polovine (53,9%) institucija zapošljavaju žene sa invaliditetom, što je najverovatnije posledica zakonske obaveze zapošljavanja osoba sa invaliditetom u ustanovama sa više od 20 zaposlenih, dok izvestan broj institucija (19,2%) obezbeđuje asistente ženama sa invaliditetom.

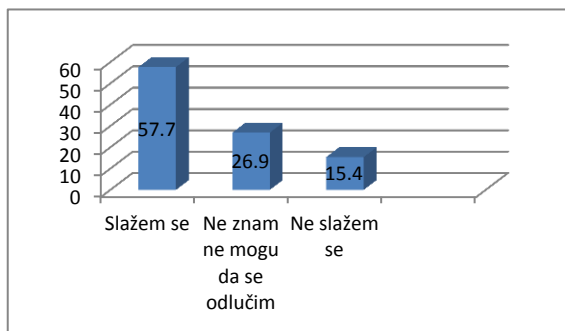

12. Obezbeđujemo edukovane asistente ženama sa invaliditetom koje koriste naše usluge i sami pokrивamo te troškove.

Više od polovine institucije upućuje zaposlene na specijalizovane obuke o položaju žena sa invaliditetom u kontekstu rodno zasnovanog nasilja i nastoje da obezbede sredstva da svoje usluge učine pristupačnim, ali su efekti tih nastojanja slabo vidljivi za žene sa invaliditetom.

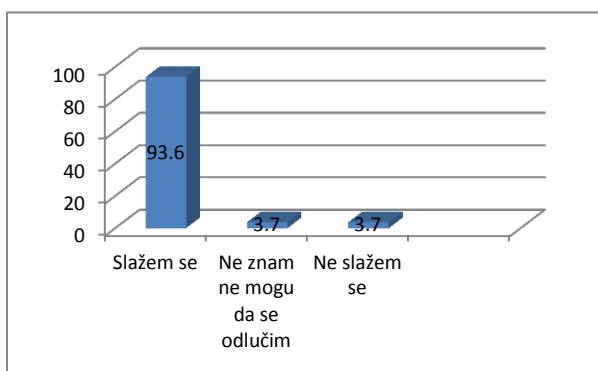

13. Organizujemo ili upućujemo zaposlene na specijalizovane obuke o položaju žena sa invaliditetom u kontekstu rodno zasnovanog nasilja.

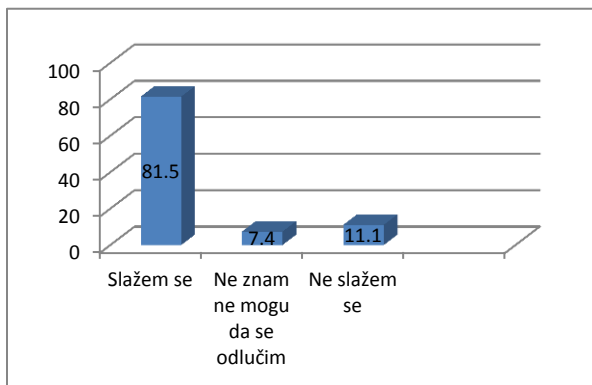

14. Nastojimo da obezbedimo sredstva da bismo naše usluge učinili pristupačnim za žene sa invaliditetom.

Gotovo sve institucije (93,6%) prijavu žena sa invaliditetom o pretrpljenom nasilju uvek prosleđuju nadležnim institucijama i i značajno visok procenat institucija (81,5%) istražuje sumnju na nasilje koje trpi žena sa invaliditetom preduzimaju mere iz svoje nadležnosti. Ovakvi odgovori mogu biti rezultat stava da se prema ženama sa invaliditetom treba odnositi isto kao i prema ženama bez invaliditeta što se često uočava među profesionalcima iz institucija koji ga smatraju opravdanim i prihvatljivim. Pri tom se ne uviđaju specifične potrebe i način njihovog zadovoljenja žena sa invaliditetom što može dovesti do diskriminacije i zanemarivanja njihovih prava.

15. Prijavu o pretrpljenom nasilju žene sa invaliditetom uvek prosleđujemo nadležnim institucijama/procesuiramo i preduzimamo mere iz svoje nadležnosti.

16. Kada prepoznamo/otkrijemo nasilje koje trpi žena sa invaliditetom (u situaciji kada nema prijave od strane žene) istražujemo sumnju i preduzimamo neophodne mere.